

OD AUTORA BESTSELLEROVÉ SÉRIE MEDICEJŠTÍ

MATTEO STRUKUL
MICHELANGELOVA
INKVIZICE

HISTORICKÝ ROMÁN

MICHELANGELOVA
INKVIZICE

©2018 Newton Compton Editori s.r.l.
Published in accordance with MalaTesta Lit. Ag. Milano

*Všetchna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Tereza Jarošová, 2021
Cover © Newton Compton Editori, 2021
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2021

ISBN 978-80-277-0857-4 (pdf)

MATTEO STRUKUL

MICHELANGELOVA
INKVIZICE

Silvii...

*kterou jsem vždy miloval a budu vždy milovat,
a Římu, protože mě jeho krása pokaždé dojíká.*

A Antoniovì Forcellinovi, váženému mistru.

PODZIM 1542

MACEL DE' CORVI

Cítil se unavený a slabý. Pohlédl na své ruce, bílé od mramorového prachu, na silné prsty, které po celý ten čas následovaly zápal jeho duše, když hledaly postavy v kameni, když opracovávaly hmotu na základě jeho znalostí lidského těla, svalů, výrazu.

Povzdechl si. Jeho dům byl prostý a prázdný. Tak jako vždy. Byl jeho útočištěm, bezpečným přístavem, kde nacházel útěchu. Podíval se do výhně. Rozžhavené rudé uhlíky se krvavě blýskaly mezi popelem. Na pracovním stole zůstalo poházené náčiní.

Vstal. Otevřel dveře dokořán. Vyšel na ulici. Před sebou měl Macel de' Corvi, chudinskou špinavou čtvrt', kde domy jako by vyrostly jeden na druhém, skoro jako vyrážka na zašedlé kůži nějaké mrtvolky.

Před jeho očima Řím upadal do agonie, ale to, co viděl, byl jen odraz mnohem většího zla, bolesti ducha, jež šířila město. Den po dni, kousek po kousku. Zlomené vůlí papežů, dočasných vládců světa, ze kterého vymizel poslední projev duchovna.

Pozoroval sněhové vločky, jak dopadají na torza fór a na klenbu Kolosea, vyrůstající ze země jako nepravdělné oblouky jeskyní a dutin. Mrtvé stromy, které zahubil mrazivý a nelítostný podzim, byly pokryté bílým popraškem. Ticho, které panovalo v ten okamžik, ještě umocňovalo až neskutečný dojem celého výjevu.

Přesto v té žalostné podívané Michelangelo spatřoval podstatu, základy města poraženého vlastními démony, které se však stále ještě drželo na nohou. Řím stavěl na odív poklady minulosti jako nádherné jizvy, zapomenuté stopy, které nepřestaly zářit ve víru sněhové bouře. Sloupy Saturnova chrámu se tyčily do nebes jako prsty zraněného, ale pořád ještě živého obra.

Při pohledu na neustále padající sníh ho přepadl pocit sílící melancholie. Roztahovala mu hrud', jako by byla tekutý oheň, který ale nelze uhasit. Byl si moc dobře vědom skutečnosti, že je součástí onoho rostoucího nánosu, schopného zkorumpovat cokoli v tomto městě, který se nazýval církví. Byl jeho nejučinnější a zároveň nejjemnější zbraní, jež dokáže zaslepit chudinu, odvrátit její zrak, zamlít její pohled velkolepostí jeho tolik žádaných děl. Klenba Sixtinské kaple, *Poslední soud*, *Vatikánská Pieta* dokázaly lid okouzlit a přitahovat, a svou nádherou tak maskovaly pravou podstatu moci a vlády.

Byl to iluzionista a nikdo jiný. Bral peníze od papežů a poskytoval své umění k jejich službám. Oslavoval moc, a tím zvětšoval její ozvěnu. Když pozoroval sníh dopadající na špinavé střechy, pochopil, že úspěch jeho soch, fresek i samotného jeho života nebyl ničím jiným než zločinem, černým stínem zla, které živilo samo sebe.

Styděl se za to. Plakal. Protože si uvědomil, jak špatné bylo, co dělal.

Uvěřil, že se může přiblížit k Bohu tvarováním mramoru, tesáním těch nejkrásnějších tvarů, užíváním štětců a barev, jako by byly zpěvem přírody. Ale ta naděje se rozplynula. Podlehl lichotkám peněz a co hůře, slávy. Jak moc si liboval v tom, že je považován za největšího umělce? Byl zkorumpovaný! Dobře to věděl. A i když se snažil přesvědčit se o opaku, v hloubi duše si byl vědom toho, jak moc v sobě živil přehnané ambice.

Dělal to a riskoval tak, že ztratí sebe sama.

Zaťal pěsti a slíbil si, že bude hledat vykoupení. Za každou cenu. Jelikož ho potřeboval víc než svěží a mrazivý vzduch, který ho právě řezal do tváře.

Čerstvý vítr váł ze severu Evropy. Slova jednoho německého mnicha rozžhavila ovzduší jako nenadálá ohniska požáru. Jeho teze stigmatizovaly církev jako hřeby, které drásaly maso přepychu a okázalosti církve, jež byla příliš dlouho oddaná materiální moci, zhýralosti, sexu a obchodu s odpustky. Onoho kultu, ze kterého se vytratil pravý význam slov jako víra, milosrdenství, slitování, oběť.

A dokonce i v Římě tento oheň, být slabý, podnítil novou víru, neustálé úvahy v těch těžkých časech. Byl to vlahý závan, který jen čekal na to, až se z něj stane vítr. Promlouval ke všem mužům a ženám dobré vůle.

Právě této upřímné a jasné síle věnuje budoucí léta. Bude chránit ten malý poklad, ponese ho jako pochodeň za noci, aby se pokusil osvětit to, co zbylo ze života.

Přestane mít strach.

Schoužil se. Začínala mu být zima, ale ten bílý sníh, hebký a čistý, se mu jevil jako nebeské znamení, symbol míru seslaného, aby ukonejšil srdce lidí. Miloval to ticho, které zavládlo v jinak hlučném městě.

V tom sněhobílém hávu, který halil Macel de' Corvi, si připadal, jako by stál před Bohem, jako by poslouchal jeho pravidelný silný dech, jako by zaslechl jeho hlas, hluboký šepot, mírný, až něžný.

Daleko od Andělského hradu, od Tiberského ostrova, od té části Říma, kde Bramante a Raffael za léta postavili a vyzdobili paláce nevýslovné krásy, bílé a zářivé, zdobené vzácnými bosážemi a štíhlými sloupy, Michelangelo přísahal sám sobě, že již nikdy více slepě neuposlechne příkazů papežů.

Čas, který mu zbýval, využije k tomu, aby prozkoumal své srdce, vnímal jeho tlukot a vyslyšel jeho modlitby. A jeho odlesky přenesl na mramor. Více než kdy do té doby dokázal.

Konečně se vrátil zpátky do domu.

ŘÍMSKÁ INKVIZICE

Nedaleko kostela San Rocco, v paláci Svatého oficia v ulici Ripetta si kardinál Gian Pietro Carafa kroutil svůj dlouhý hnědý vous. Nervózně si ho obtáčel kolem tlustých prstů. Monsignor si zhluboka povzdechl. Byl nervózní.

Vzácné kameny, zasazené do mnoha prstenů na rukou, házely měňavé odlesky, jak se v nich odrážely paprsky podzimního slunce. Velkými okny mezi těžkými sametovými závěsy pronikalo do místnosti bledé světlo. Ze všech těch rubínů a smaragdů velikosti ořechu se nejméně třpytil právě kámen kardinálského prstenu, skoro jako by odrážel mlhavost, která se v těch dnech snášela nad církví.

Gian Pietro Carafa, oděný do kardinálského purpuru s rudě červeným biretem a purpurovou štólou protkanou zlatou nití, seděl v dřevěném křesle a vyčkával uvedení svého nejlepšího muže, jehož příchod mu právě ohlásili jeho služební.

Vstal ze svého precizně vyřezávaného křesla a rozhlédl se kolem. Sál byl tak rozlehlý, že by se v něm každý návštěvník cítil ztracený. Pokud by tedy nebyl přivyklý tomu spartánskému základnímu vybavení. Jako by se vznášel v prázdnotě. A to byl přesně ten pocit, který chtěl kardinál Carafa vyvolat v každém, s kým zde hovořil. Pocit dezorientace.

Kromě dalších pěti dřevěných křesel a prostorného krbu zde byly jediným dalším vybavením knihovny plné rukopisů a svazků, jež lemovaly celou místnost.

Kardinál, hlava římské inkvizice, přistoupil k jedné z polic. Uchoopil malý svazek a obracel ho v ruku. Osahával jeho hřbet a stránky, kterými nepřítomně zalistoval. Ani se nepodíval na titulní stranu. Cítil jen potřebu něco držet. Pokud by, jak se obával, ztratil trpělivost, alespoň by mohl v rukou svírat tuto knihu.

Vzhledem k jeho povaze a prchlivosti, kterou jen stěží ovládal, bylo toto opatření naprosto namístě.

Služebný ohlásil hosta.

Poté vstoupil Vittorio Corsini, kapitán stráže Svatého oficia, a hluboce se poklonil. Kardinál mu nastavil ruku a Corsini oddaně políbil kardinálský prsten. Pak se napřímil v celé své mohutnosti.

„Eminence,“ promluvil, „poslouchám vás.“ Kapitán byl muž, jenž zbytečně nemluvil, se šarmem, který přitahoval jako magnet. Byl urostlý, s širokými rameny, s pronikavými šedými očima a navoskovanými vousy s konečky natočenými vzhůru. Jeho pověst proutníka kardinála vsutku nezajímala. Byl oblečený do červené kazajky, zdobené vyšitým zlatým a stříbrným klíčem, purpurových punčoch a tmavých bot sahajících až ke kolenům. Jeho oděv doplňoval plstěný klobouk se širokou kreprou a těžký plášť, lemovaný kožešinou. Za pasem měl pistoli s kolečkovým zámkem a meč s košovým jílcem v přelamované pochvě ze zlata a stříbra.

Kardinál si odkašlal. Pevně sevřel v ruku knihu a oznámil Vittorio Corsinimu, co ho tyto dny sužovalo: „Kapitáne, věřte nebo ne, žijeme ve zlých časech a náš dobrý papež Pavel III. dobře učinil, když založil Svaté officium, aby potlačilo kacírství, jelikož to se nešíří jen ve Svaté říši římské, ale klíčí jako ta nejjedovatější rostlina dokonce zde, v srdci papežského státu!“

„Skutečně, Eminence?“ otázal se nevěřicně Vittorio Corsini.

„Jistě! Dovolujete si pochybovat o mých slovech?“

„Zajisté ne!“

„Výborně. Jistě si dobře pamatujete, co se přihodilo před pár měsíci. Nebo se pletu?“ a s těmi slovy kardinál sevřel svazek, který třímal v rukou, ještě pevněji. Kdyby ho v tu chvíli někdo pozoroval, zdálo by se mu, že se knihu snaží roztrhnout.

Vittorio Corsini byl pozorný posluchač a tato skutečnost mu neunikla. „Vaše Eminence, narážíte snad na případ Bernardina Ochina? Kněze?“

„Přesně tak!“ vykřikl kardinál.

„Pokud mne paměť neklame, Jeho Milost ho předvolala před Svaté officium a Ochino neuposlechl vašeho příkazu a místo toho odjel do Florencie a pak do Švýcarska.“

„Přesně tak! Poté, co pobuřoval proti katolické víře z kazatelny kostela San Apostoli v Benátkách, šel obejmut toho kacíře Kalvína! A to není všechno!“

„Skutečně, monsignore? Co vás tíží? Povězte mi to, ať to mohu napravit.“

Kardinál se pomstychtivě pouсмál.

„Můj dobrý kapitáne, vaše oddanost a vaše víra jsou chvályhodné. Zápal, který jste vždy projevil při úkolech, které jsem vám svěřil, je pro mne cennější než láska syna a dodal bych, že nebyl nikdy tak potřebný jako nyní. Zajisté jste již postřehl, že uvnitř Svaté stolice existuje více politických postojů. Každý odpovídá jinému, ale jasnému směru a zájmu: ať už císaře Karla V., nebo tomu profrancouzskému, který odráží ambice Františka I., a posledního, nicméně neméně důležitému, těch zpropadených Medicejských z Florencie. A to nepočítám Benátky, tu mořskou děvku, která samozřejmě nezůstane vše jen pozorovat z ústraní. Přesto všechny tyto postoje nejsou ničím ve srovnání s názory, které se jeden kardinál z mnoha, jeden jediný, rozhodl zastávat v jasném rozporu s nekompromisním postojem, který jsem zvolil já.“

„Jeho Milosti, mluvíte o kardinálovi Reginaldu Poleovi?“

Když Gian Pietro Carafa uslyšel to jméno, zavřel oči, jako by tím chtěl ještě více zdůraznit okamžik pravdy. Když je znovu otevřel, jeho

pohled jako by odrážel rozžhavenou rudou barvu uhlíků v krbu na konci sálu.

„Řekl jste to správně, příteli. Přesně ten. Je to právě kardinál Reginald Pole, který je tím trnem v patě, zrádným hadem, jenž díky svému rodokmenu a troufalosti, jelikož je chráněncem anglického krále, žije ve svém doupěti odpornou havětí plíživých démonů!“ V té chvíli se kardinálův hlas zastřel hněvem, a aniž by cokoliv dalšího dodal, mrštil knihou o zem.

Vittorio Corsini zůstal nehnutě stát bez známky sebemenší emoce. Byl přivyklý výbuchům hněvu Jeho Eminence a neměl ani v nejmenším v úmyslu ho rozzuřit ještě více. Kardinál v sobě živil skrytý hněv, téměř s láskou, jako by to byla forma umění, dar od Boha, který nikdy nepřišel nazmar, naopak musel být ukojen každým dnem, naostřený a smrtící jako to nejspolehlivější ostří.

„Jak mohu tedy ulevit vašemu utrpení, Eminence?“ Corsini si byl dobře vědom toho, že se musí podbízet, být podlézavý a plně oddaný kardinálově vůli, pokud nechce na svou hlavu přivolat jeho hněv, po němž by nevyhnutelně následovala krutá pomsta.

„Myslíte si, že jsem blázen, Corsini? Že si v tomto chování libuji? Že se nemohu dočkat, až se budu moci rozzuřit?“

„Ani omylem, Vaše Milosti. Myslím si, že jste poslední paprsek naděje v bouřlivých vodách kacírství.“

Carafa přitakal: „Znovu jste to vystihl přesně, kapitáne, ba co víc, nemohl jste mi odpovědět lépe. Je to přesně tak! Nelze popřít, že se Lutherovy teze setkaly na německém území s obrovským úspěchem. A v Holandsku, ve Flandrech, a obávám se, že se mohou rozšířit i do Francie. Ačkoli zatím se jeví, že František I. z Valois dokáže udržet nátlak kritiků katolické církve na uzdě. Ale jak dlouho ještě se mu to bude dařit? A co se Anglie týče, vždy to byla banda napůl nevěřících. Vidíte tedy, jak jsme dopadli? A co bych měl dělat já? Svěsit hlavu? Nechat se porazit, aniž bych vůbec bojoval? Nikdy! Proto jsem si vás, můj drahý Corsini, nechal zavolat. Jelikož, jak se zdá, kacírství,

o kterém jsem hovořil, neklíčí jen na rtech kardinála Reginalda Polea, ale kvete dokonce i na korálových ústech jedné ženy.“

„Ženy?“ tentokrát vypadal kapitán stráže skutečně překvapeně. Tak proto si ho nechal kardinál povolát? Kvůli nějaké ženě? Hrozba se jevila zahalená tajemstvím.

„Přesně tak. Vittoria Colonna, drahý Corsini. To je ta žena, o které hovořím.“

„Markýza z Pescary?“

„Přesně ta!“

„A čím se, smím-li se zeptat, provinila?“

„To ještě přesně nevím. Ale informátoři a špehové mi hlásí, že má tajnou úmluvu s Reginaldem Polem. Ještě nevím přesně za jakým účelem, i když si to zajisté dovedu představit, ale potřebuji informace, důkazy. Proto jsem si vás nechal zavolat. Nechte ji sledovat. Chci ji mít pod dohledem dnem i nocí. Chci, abyste vybral špeha, který se bude věnovat pouze a jedině jí. Alespoň do té doby, než budu vědět, co chci. Velmi pečlivě zvažte, koho tím pověříte. Markýza nesmí vědět, že je sledována, a už vůbec si nesmí spojit osobu, kterou na ni pověsíte, s námi.“

„Rozumím,“ řekl Corsini.

„Výborně. Víím, že máte mnoho záležitostí na starost, ale mějte na paměti, že toto bude naprostá priorita. Takže vyberte svého nejlepšího muže. Vyjádřil jsem se jasně?“

„Naprostou jasně.“

„Výborně. Když je tomu tak, žádám vás, abyste s touto záležitostí začal hned. Očekávám od vás zprávu koncem tohoto týdne. Jsme domluveni?“

„Zajisté.“ A s těmi slovy si kapitán stráže odkašlal. Doufal, že tím upozorní kardinála na jeden detail, na který, jak se zdálo, velmi často zapomínal. Samozřejmě to byl kardinálův záměr.

„Vy jste ještě tady?“ otázal se hrubě Carafa, který nechápal, proč Corsini ještě neodešel.

„Vaše Milosti, je tu ještě jedna drobná záležitost, kterou je nutné vyřešit...“

Kardinálovy oči se najednou zableskly. „Ach! Ale zajisté! Rozumím.“ A bez dalších řečí vylovil z kapsy sametový váček, který zachrastil. „Pět set dukátů. Neopovažujte se doufat, že ode mne dostanete o jediný víc, Corsini.“

S těmi slovy hodil Carafa váček kapitánovi. Kapitán stráže ho s dravým gestem chytil do rukavice.

„Dobrá, a nyní jděte.“ Kardinál se odmlčel způsobem, který nepřipouštěl žádnou další diskusi, a propustil Corsiniho úklonem hlavy.

Když kapitán vycházel ze dveří, Gian Pietro Carafa se odebral zpátky do svého křesla. Sesul se do něho, jako by ho zasáhla neviditelná olovená kulka. S pažemi volně ležícími na opěrkách a s nepřítomným pohledem.

Zápas začal.

Byl si dobře vědom toho, že si nemůže dovolit ho prohrát.

SETKÁNÍ

Vždy, když ji Michelangelo uviděl, zůstal naprosto oslněn jejím půvabem, díky kterému mu připadala neodolatelná.

Také toho dne byla Vittoria Colonna jedním slovem nádherná. Dlouhé hnědé vlasy měla svázané pod bílým čepečkem. Její živé oči prosáklé tajemnou melancholií se třpytily ve světle svíček. Šíjí jí zdobil jednoduchý náhrdelník z perel, které vypadaly, jako by byly vylovené při východu slunce. Měla na sobě překrásné bleděmodré šaty. Výstřih, byť nebyl hluboký, poodhaloval její ňadra.

Michelangela naprosto uchvátila její vznešená krása, která byla spíše duševní než fyzická. Když s ní trávil čas, cítil ohromující vnitřní sílu, plamen, který by dokázal zapálit srdce každého, kdo s ní hovořil.

Již nějaký čas se vídali pravidelně, jelikož rozhovory s ní ho těšily do té míry, že se jich nechtěl vzdát.

Vittoria uměla volit slova a ještě dříve, než promluvila, dokázala číst jeho myšlenky. Ne díky nějaké intuici, ale díky naprostému, až nadpřirozenému souznění.

„Vidím, že jste unaven, pane Michelangelo,“ pošeptala mu, „přestože byste měl být konečně spokojený s tím, co jste stvořil během této vaší pozemské poutě.“

Michelangelo mlčel a sklopil zrak. Moc by si přál, aby před ní dokázal zamaskovat vztek, který mu šířal hrudí.

„A místo toho,“ pokračovala, „vidím, že vás něco sužuje, zlobu, kterou nemíříte proti ostatním, ale obracíte ji proti sobě samému jako ostrí meče, jako byste byl sám strůjcem svého neštěstí. Pletu se snad?“ Při těch slovech vzala jeho hlavu do dlaní a donutila ho tak, aby na ni pohlédl.

Ucítil, jak zabořila své bělostné štíhlé prsty do jeho dlouhého vousu, který si nechal narůst. Pak mu pevně, až bolestně, sevřela obličej. Znovu ho překvapovala, jako pokaždé, když se s ní setkal. Chodila za ním dokonce tam, do jeho prázdného, studeného domu, kde snad jen kovárna znala teplo ohně. Mramor soch, které se snažil dokončit, sekáčky, kladivo, želízka, dláta a majzlíky však tvořily jen míže chladné klece vzteku, ve kterém se uzavíral.

„Vypusťte všechnu tu bolest ven. Co vás sžírá? Prosím vás, mluvejte mnou o tom, protože nesnesu vidět vás v takovém stavu!“

Michelangelo se jí na okamžik zadíval do očí a nechal se unášet tekutou ambrou jejích zorniček. Teplou, sladkou, pohlcující. „Možná s vámi o tom jednoho dne dokážu mluvit,“ odpověděl a sklopil zrak. „Ale já si vám tady stěžuji a málem jsem zapomněl, že jsem vám chtěl něco dát.“

„Vskutku?“ zeptala se Vittoria překvapeně.

Michelangelo vzal její dlaně a jemně je oddálil od svého obličej. „Počkejte tady,“ a s těmi slovy odešel do místnosti, ze které si udělal svou dílnu. Kromě jedné sochy zakryté prostěradlem, jež působila impozantně, v ní bylo několik bloků bílého mramoru, trojnožka, pracovní plocha, hmoždír na drcení prachu a přípravu barev a glazur, kartony, výkresy a barevné tužky, kladívka, nádoby, špachtle a štětce a celá řada dalších nástrojů, které jeho pomocník Urbino, ten největší lenoch, neustále zapomínal uklidit.

A tam v rohu, skoro až za celou tou hromadou nástrojů a předmětů, ležel balíček, malý raneček z látky, jehož tvar ani obsah se nedal uhodnout.

Michelangelo k němu přistoupil, vzal ho opatrně do rukou a odnesl ho s sebou do místnosti, kde čekala Vittoria Colonna.

„Je to to, co si myslím?“ zeptala se nevěřičně.

„Podívejte se sama,“ odpověděl a podal jí látkový balíček.

Vittoria rozbalovala látku, která halila nějaký předmět. Vytáhla srolovaný papír výkresu převázaný provázkem. Rozvázala uzlík a rozvinula ho před sebou. Když se na něho podívala, zachvěla se.

Zbožně se zadívala na kresbu sice malou, ale tak nevýslovně krásy, že jí začaly po tváři stékat slzy. Nedokázala je zadržet.

V rukou držela obrázek. I když byl drobných rozměrů, Vittoria spatřila takový výjev, že se jí na okamžik roztrásly ruce. Dívala se na Krista přikovaného na kříži. Svaly měl dokonale propracované a napjaté v křeči, žíly jako provazy, výraz ve tváři odrážel takové utrpení, až srdce usedalo.

Pod křížem ležela lebka a dva andílci s jemně vyobrazeným obličejem hleděli na Krista ve vrcholný okamžik ukřížování.

Bylo to, jako by Michelangelo, protože to on byl autorem této nádhery, chtěl použít Kristovo tělo jako mapu bolesti a slitování, aniž by přitom ztratil paprsek naděje. Její příslib byl patrný v jeho pohledu, jako by Vittorii někdo pozoroval zpod němé vodní hladiny.

Zamrazilo ji v zádech. Připadala si, jako by náhle dostala horečku. Vzdychla.

Nedokázala přivyknout absolutní kráse. Naopak Michelangelo, jak se zdálo, spatřoval Boží dokonalost běžně. Avšak nezvykl si na to a sám se tomu divil, a kreslil, maloval a sochal dokonalost s takovou lehkostí, že jeho obdivovatelé neměli slov.

Ale to, co vyrazilo Vittorii dech, bylo, jakým způsobem zobrazil Krista uprostřed toho výjevu, přesněji řečeno, jak zachytil jeho bytí ve své čisté podstatě, téměř abstrakci. Jako by ho chtěl Michelangelo oprostít od všech poct a oslavování omezením všeho na obzvláště prostý, skromný a osobní výjev.

V té podstatě byl obsažen zármutek a láska, jež největší umělec své doby prožíval, a vnitřní boj, který sváděl.

Nyní Vittoria pochopila, co ho sžírá a drásá mu srdce každým dnem.

Jelikož jí obrázek odhalil vše, co chtěla vědět, byly už další otázky zbytečné. Jako by je vysušilo mrazivé slunce onoho podzimního rána.

„Děkuji,“ bylo vše, co řekla, a nedokázala přitom odtrhnout zrak od obrázku. Věděla, že ji Bůh obdařil nesmírným darem chápat Michelangelovu duši, a viděla, že je inspirován něčím nebeským, protože bylo nepopíratelné, že jeho postavy, tak prosté, nahé a osamělé, vyzářovaly novou ikonografickou sílu, která by se přesně hodila pro skromnou lidovou řeč jejího dobrého přítele, kardinála Reginalda Polea.

Když si to uvědomila, sebrala odvalu a pokusila se mu to říci.

„Pane Michelangelo,“ začala, „váš dar je mi nade vše drahý, protože v něm spatřuji utrpení nejen vaše, ale i všech těch mužů a žen, které v těchto dobách postihla epidemie neřestí, jež, jak se zdá, zachvátila Řím. Možná vás překvapí, co vám teď povím, ale věřím, že si uvědomujete, jak se někteří lidé poslední dobou pokoušejí bojovat za nový a jiný svět. Skromnější, prostší, zásadnější.“

„Skutečně?“ zeptal se Michelangelo téměř s nevírou. „Existují takoví lidé, kromě vás, má drahá Vittorie?“

Markýza z Pescary přikývla. „Jistě,“ odpověděla, „a pokud nemáte nic proti tomu, ráda bych vás s nimi seznámila.“

Michelangelo se na ni zahleděl. Poprvé toho dne Vittoria postřehla jasné světlo, které se mu rozzářilo v očích, jako by mu ta zpráva přinesla první šťastný okamžik po dlouhé době.

„Ničím byste mi neudělala větší radost,“ odpověděl.

„I kdyby to představovalo nebezpečí?“

Michelangelo si povzdychl. „Vittorie,“ řekl, „je mi už šedesát osm let. Sama vidíte, v jaké bídě žiji. Nemám na mysli svou finanční situaci, na kterou si nemohu stěžovat... ale vše ostatní. Jako bych ve jménu sochařství a malířství popřel sám sebe. A v určitém smyslu tomu tak skutečně je. Umění vyžaduje kázeň a absolutní oddanost a je tou nejžárlivější a jedinou milenkou. Zasvětil jsem mu celý svůj život, ale nyní, v mém věku, sám a unaven, zraněný na duši i na těle, nemám na světě nic než potěšení z vaší společnosti. Je pro mne tím nejlepším lékem na

zahořklost, do níž se jako slabý člověk, jakým jsem, rád pohroužím. Proto vám odpovím: jistě! I když lidé, se kterými mě chcete seznámit, představují nebezpečí, prosím vás, seznamte mne s nimi, protože vy, Vittorie, jste jediné světlo v mém životě.“

Při těch slovech markýzu z Pescary píchlo u srdce. „Dobrá. Brzy vám dám vědět. Nyní už musím jít,“ řekla.

ÚTOČIŠTĚ

Bylo chladno. Šel už dlouho lesem a neustále padajícím sněhem. Holé větve stromů drásaly nebe, jež vypadalo skoro jako nějaká naleštěná stříbrná tabulka, kterou tam zapomněl roztržitý vetešník.

Michelangelo cítil vůni zimy. Bylo těžké ji popsat, ale mísila se v ní vůně dřeva, kouře a sněhu. Znal tu vůni dobře, jelikož to nebylo poprvé, co šel v těch místech po cestičkách mezi kamením, mezi strmými roklemi hory Monte Altissimo, nedaleko Seravezzy. Ty skalní vrcholky tvořily součást Apuánských Alp a svými strmými, divokými svahy mu připomínaly dny strávené v Carraře, když jezdil do lomů vybírat bloky mramoru, které sám lámal a nakonec tesal. V těch ostrých vyvýšeninách hor prozkoumal každý kout, spolu s kameníky a muži, kteří těžili mramor.

Přestože byl z Carrary v současnosti téměř vykázan, když byl kvůli Juliovi Medicejskému nucen odříci významnou zakázku a riskoval tím záhubu všech těch úžasných řemeslníků a spolu s nimi i jejich rodin, nedokázal si odepřít návštěvu zimního lesa a hor. Byl to takový jeho rituál, železný zvyk, který si ani nyní, když už měl končetiny a svaly znavené, zbité údery kladivem a celým jeho životem, nedokázal odepřít.

Tyto jeho výpravy do holé přírody zlomené podzimem ho přibližovaly pocitu obětování a odříkání, který mu odjakživa bránil, aby se stal otrokem pozemských radostí.

A tak si za ta léta našel jiné útočiště, jiné končiny, které mohl objevovat. Dávaly čistý a pevný mramor nejlepší kvality jako Carrara, ale především to byl kraj tak drsný a opuštěný, že mu zaručoval ticho a klid, které byly to jediné, co dokázalo utišit jeho rozervanou duši.

A tak se bez odkladů vypravil na cestu. Jel na velkém černém koni. Pojmenoval ho Inkoust podle jeho lesklé a tmavé srsti.

Jel křivolakou prašnou cestou. V opuštěné rokli bylo slyšet jen ozvěny pravidelného klapání Inkoustových podkov. Michelangelo zahlédl malou planinu, která tvořila nepravidelný kruh po pravé straně cesty. Rozpínala se na pár kroků jako podivná jizva v tom kraji holých stromů a šedých hor pokrytých sněhem.

Uprostřed planiny sesedl z koně. Vzal Inkousta za uzdu a přivázal ho ke kmeni jednoho stromu. Pak se dal do přípravy ohně na noc.

Pojedl maso ogrilované na rožni. Pochutnal si na něm pro výraznou, téměř pikantní chuť. Napil se silného vína a ve světle rudých plamenů se dal do psaní. Později, zachumlaný do přikrývky, pozdvihl zrak k obloze. Světlo hvězd ho skoro oslepovalo. Chvilí v úžasu pozoroval oslňující nádheru toho představení, tmavou klenbu posetou stovkami a stovkami perel.

Uslyšel vytí vlků, jako by mu chtěli z dálky připomenout, jak drsný je život mimo velká města: Řím, Florencii, Bolognu. Znal je pulsující životem, dopravou a náladami, ale i přes mnoho úspěchů a zakázek, které ho proslavily, se vždy toužil vrátit do toho divokého kraje, který za noci ukrýval tajemství nezkrotného ducha našich předků.

Napsal ještě pár slov. Černě popsané řádky zdobily papír zbarvený ve světle plamenů do ruda. U ohně Michelangelo pocítil tak intenzivní a příjemný pocit tepla, že pomalu začal upadat do spánku, až unaven a vděčný Bohu konečně usnul.

Něco ho ale téměř okamžitě probudilo.

Zaslechl praskání dřeva a pak se znenadání mezi holými stromy a skalisky začalo planinou rozléhat tiché vrčení.

DIVOKÁ PŘÍRODA

V tom se před ním ve tmě rozsvítila dvě žlutá světýlka. Třpytila se jako zlaté mince.

Vrčení zesílilo, rozléhalo se celým lesem, skalisky a planinou. Jako by se v čase a v prostoru násobilo.

Pak se ozvalo zaržání. Pronikavé, silné, plné hrůzy.

Inkoust! Musel ho bránit.

Michelangelo vyskočil na nohy, popadl hořící dřevo a osvětil okolní prostor. Ohnivě brázdy, které ve vzduchu vykreslil plamen z klacku, upoutaly pozornost dalších malinkých světýlek, jež se blýskala ve tmě.

Michelangelo neztrácel čas a zapíchl klacek do sněhu. Vytahoval z ohně další a další hořící dřeva a zapíchoval je do sněhové pokrývky, a bleskově tak vytvořil ohnivý plot kolem svého tábořiště. Teď bylo vidět mnohem lépe. A vůbec se mu to nelíbilo. Před ním stálo nejméně půl tuctu vlků. Nebyla to celá smečka, ale bylo jich dost na to, aby jeho i koně rozsápali na cáry, pokud by zaútočili všichni naráz.

Ze svého ruksaku vylovil pracovní kladivo. Rád by měl po ruce něco s delší rukojetí, aby mohl držet šelmy ve větší vzdálenosti, ale nic lepšího neměl. Popadl z ohně další hořící klacek, ten největší, který viděl, a připravil se k obraně.

Vlci se přibližovali. Přicházeli z více stran, až obklíčili ohnivý kruh, který Michelangelo předtím v rychlosti vytvořil, jak nejlépe

dovedl. Byli velcí s hustými kožichy. Jejich nelítostné oči pronikavě zářily do noci.

Viděl jejich velké čumáky a bílé tesáky, odhalené nafialovělé dásně, sliny, které jim stékaly z hladových tlam.

Jeden z nich, ten nejbližší ohnivého kruhu, vyrazil kupředu a co nejrychleji se rozeběhl ke kořisti.

Michelangelo ucítil, jak mu čelo smáčí studený pot. Na okamžik mu připadalo, že má ruce jak z mramoru. Potřásl hlavou a jeho dlouhé vlasy zavlály vzduchem. Přesně v ten moment, kdy obrovský vlk skočil mezi vysoké plameny hořících klacků zapíchnutých ve sněhu, se Michelangelo rozmáchl kladivem, pozdvihl pochodeň, již třímal v druhé ruce, a když vlk doskočil přímo před něho, udeřil ho vši silou po hlavě.

Ozvalo se strašidelné křupnutí, jak se lebka roztránila prudkým úderem kladiva. Šelma dopadla do sněhu s rozraženou hlavou. Sněhovou pokrývkou stékala krvavá brázda.

Ozvalo se další děsivé zavytí, a zatímco vyrazil kupředu druhý vlk, Michelangelo se obratně prohnul v trupu a podařilo se mu zabodnout klacek přímo do otevřeného chřtánu. Vlč odletěl stranou, dopadl na zem, kde zůstal ležet s posledními záškuby tlapy. Vlčí drápy stihly Michelangelovi rozdrásat vlněnou tuniku a zanechaly na jeho zádech hluboké rány a krvavé rýhy.

Pocítil náhlou horkost v těle, ale nemohl si dovolit nechat se tím rozptýlit.

Inkoust ržál, jako by se zbláznil hrůzou, s očima vytřeštěnými jako dvě lucerny, kopal a zasáhl zraněného vlka s protřzenou tlamou. Rozdupal mu kopyty hlavu, až z ní zbyla hromada kostí a krve.

Mezitím Michelangelo popadl další z klacků zapíchnutých ve sněhu a máchal s ním, jako by držel hořící pochodeň.

Vypadalo to, že ostatní vlci začínají ustupovat.

Vrčení zesláblo.

Michelangelo popadl další klacek a odhodil ten, který držel, jelikož rychle dohořival. Znovu se svou improvizovanou pochodní máchal

vzduchem a kreslil v něm ohnivé brázdy. Planina, osvětlená plameny ohně, vypadala, jako by ji smáčel ohnivý déšť. Michelangelo doufal, že se tak vlci dají na ústup.

V ráně mu pulsovala úporná ostrá bolest. Měl pocit, jako by něco z vlčího ducha proniklo do jeho masa a zanechalo v něm stopy zvířecího hladu a instinktu.

Začal řvát.

Stále hlasitěji.

Věděl, že ho nikdo neuslyší.

Pak se vlci, jeden po druhém, začali postupně stahovat. Dva z nich zůstali ležet ve sněhu se zpřeráženými kostmi.

Jakmile Michelangelo viděl, že utíkají se staženým ocasem, přistoupil pomalu k Inkoustovi. Pohládl ho po svalnatém krku, pohrával si s jeho hřívou a namotával si její pramínky na prsty, pravou dlaň mu položil na čumák.

Zdálo se, že se Inkoust pomalu uklidňuje. Zadupal podkovou přední pravé nohy o tvrdou zem pokrytou sněhem a jeho ržání sláblo. Michelangelo ho znovu pohládl a pak nabral hrst sněhu, nechal ji rozpustit v dlaních a podržel je jako nádobu s vodou před Inkoustem, aby se z nich napil. Počkal, až kůň vypije vše do poslední kapky. Když na svých dlaních ucítil jeho hrubý a velký jazyk, lehce ho plácnul po čumáku a ještě jednou ho pohládl po bocích.

Poté šel přiložit do ohně.

Po tom, co se přihodilo, by se mu už nepodařilo znovu usnout. Musel odtáhnout těla mrtvých vlků a hlídat tábořiště až do úsvitu. A také musel zkontrolovat ránu, aby nedostal gangrénu.

Byl unaven. A Inkoust ještě více než on.

Doufal, že se koni podaří znovu usnout. Pokud by byl druhý den příliš unavený, riskoval by, že si zlomí nohu a jen pomyšlení na to Michelangela trýznilo.

LOM

B lížil se k lomu. Držel Inkousta za uzdu a postupoval opatrně po horské pěšině mezi kameny pokrytými ledem. Jeho mysl se vracela k myšlenkám, kterými byl posedlý. Vždy, když byl v horách, myslel na Julia II., papeže krále, papeže válečníka, který držel Řím v hrsti a choval se spíše jako vladař než jako hlava církve.

Ostatně to byl právě on, kdo vrátil Bolognu církvi, kdo vyhnal Francouze a donutil je stáhnout se zpátky za Alpy. To on chtěl, aby Florencie vyhnala *gonfaloniera* Piera Soderiniho, který se provinil tím, že mu odepřel podporu svých vojsk a upřednostnil tak nenáviděného Ludvíka XII. Pohrozil městu interdiktum a donutil tak Florentány, aby ho vyhnali do exilu.

Od té doby již uběhlo mnoho času, ale zdálo se, že dílo, náhrobek Julia II., na kterém i nadále pracoval a které ho stálo skoro čtyřicet let starostí a útrap, nikdy nedokončí. Slavný papež válečník byl již mrtev, ale jeho dědicové, rod Della Rovere, a obzvláště Guidobaldo II., se nevzdali jeho posmrtného památníku. Naopak, neuběhl měsíc, aby se ho neptali, jak pokračuje práce na díle a za jak dlouho ho dokončí. Michelangelo chápal jejich důvody, ale na druhé straně od té doby uběhlo již tolik času, že jen stěží dokázal věnovat pozornost a energii dílu, které ho už nenaplňovalo, a které ho naopak unavovalo a otravovalo.

Nyní se s ním musel vypořádat možná naposledy, na základě šesté smlouvy, a jen pomýšlení na to mu rozbušilo krev v žilách jako neko-
nečný křik, kvůli kterému nespál a nedostal klidu.

Právě z toho důvodu, hned jak vybere bloky mramoru a hrubě je opracuje, bude muset znovu usednout do Inkoustova sedla a hnát ho, aby se dostal co nejrychleji do Roviga. Tam se má setkat s Guidobaldem II. Della Rovere, kapitánem žoldnéřů a velitelem Benátského pozemního vojska, aby s ním probral poslední ustanovení a podmínky smlouvy.

Julius II. byl muž prudké povahy, rudý vzteky se neustále nechával unášet hněvem, jako by zlost a rozhořčení byly nevyčerpatelným zdrojem jeho životní inspirace. Michelangelo si pamatoval jeho malé oči, vždy připravené vzplát hněvem, které pokaždé odhalily i sebemenší přetvářku, jeho tvář s úzkými rty, neustále zkřivenými znechucením.

Jistě, nesmírná energie a nadšení, jež čas od času projevil vůči těm, které choval ve své přízni, byly vzácnou a cennou odměnou, a Michelangelo se mohl považovat za jednoho z jeho chráněnců. Alespoň po nějakou dobu. Julius II. měl také velmi vrtkavou povahu, vše neustále měnil podle své momentální nálady a chutě. Od projektu, který považoval zprvu za neodkladný a naléhavý, mohl snadno ustoupit ještě dříve, než byl dokončen, protože on se už nadchl pro nový, úplně jiný, a byl pro něj zapálen ještě více než pro ten původní.

Michelangelo potřásl hlavou.

Sešel do malé prohlubně hornatého terénu.

Rána ho bolela. Pečlivě ji ošetřil octem, aby se nezanítila a nedostala se do ní infekce a gangréna. Napřed ji pečlivě omyl a pak, za pomoci malého zrcátka, které nosil neustále při sobě, sešil okraje rány jehlou a nití. Nakonec ránu převázal kusem jemného plátna.

Ušel ještě pár kroků, až dorazil na jakýsi skalnatý pahorek. Vtom uviděl dva přátele, kteří mu šli naproti.

Byli to Piero Menconi a Lorenzo Ceccarelli. První pracoval na těžbě mramoru a druhý měl na starost bezpečnost v lomu. Byli to muži, co toho moc nenamluvili, zocelení životem v odříkání a mlčení. První

měl pronikavé modré oči, nakračoučko ostríhané vlasy a ústa zkřivená do neustále zamračené grimasy. Byl to čestný a vzácný člověk.

Lorenzo byl hubený jako tyčka, šlachovitý, ale hbitý, vytrénovaný prací, při které se nacházel téměř neustále zavěšený na laně na lesklé skále a očišťoval bílý mramor od hrbolů a špičatých kamenů, které by, pokud by se uvolnily, mohly zavalit a usmrtit pracovníky lomu pod nimi. A nestávalo se to zřídka. Kolik lidí takto už za ta léta zahynulo!

A když měli štěstí, měli zmrzačenou, poraněnou nebo rozdrčenou jen nohu nebo ruku.

Michelangelo se s nimi pozdravil jako s bratry a objal je.

Lorenzo si vzal na starost Inkousta. Pohládl ho s láskou po čumáku, vzal ho jemně, ale pevně za uzdu a vedl ho za sebou. Dával dobrý pozor, aby vraník chybně nešlápl a nezlomil si nohu.

Když vstoupili do lomu, Michelangelo oněměl úžasem. Bledé zimní slunce se odráželo v bělostných strmých skalách blýskajících se jako přírodní zrcadla. Mramorové bloky, které se musely ještě opracovat, byly navršeny na sobě na úpatí obrovské propasti. Ležely na okraji té neuvěřitelně rozlehlé průrvy, která se otevírala jako nějaký přírodní amfiteátr. Michelangelo zůstával stát v naprostém úžasu pokaždé, když ten zázrak spatřil. Pozoroval bělostný mramor, naprosto beze stopy žíhání. Byl hladký, čistý a oslňující.

Na vrchu skalního převisu dělníci pečlivě vymezovali mramorový blok, který se měl vytěžit. Označili už jeho rozměry a tloušťku rýhou, podél které měli pak s nástroji pracovat na jeho odlomení.

Na úpatí lomu, kolem těch největších kusů, ještě neopracovaných, ale i přesto nádherných ve své surovosti a hrubosti, pracovaly desítky lamačů. Očišťovali každý roh, otesávali a tvarovali mramor, dokud vytěžené kusy neproměnili v přesně vymezené kvádry. Byli to muži hubení, šlachovití, se svaly vyrýsovanými tvrdou prací. Pracovali od úsvitu do západu a nikdy si ani v nejmenším nepostěžovali. Místo toho se vždy zaměřovali na docílení těch nejčistších tvarů.

Michelangelo se podíval Pierovi do očí. Jeho přítel přikývl.

Nic mu nepůsobilo větší radost než pohled na lesklý mramor, který nabýval obrysů pod přesnými údery kamenické paličky a majzlíku.

Byl to prvotní zrod, vznik, který v sobě měl něco z biblické Genese. Michelangelo upřel zrak na mramor, na ty dokonalé kvádry, a představoval si a prozkoumával jejich každičkou žílu a záhyb.

Pak položil ruku Pierovi na rameno. „Dobrá,“ řekl, „dáme se do práce.“

VÝBĚR ŽOLDÁKA

G iulia se na něho toužebně zadívala. Od prvního dne, kdy ho potkala, cítila, že ji spaluje nesmírná, až bolestná vášeň a touha, již nedokázala ovládnout.

Řekla mu to. A ta slova, která se jakoby dotýkala samé podstaty smilnosti, mu lichotila.

Corsini dobře věděl, že se ženám líbí. Matka příroda ho štědře obdařila. Měl široká a silná ramena, svalnaté tělo plné síly, pulzující životem. A ta jeho živočišná smyslnost, tak zřejmá, že působila až nemravně, upoutávala pozornost dívek z urozených rodin, stejně tak jako kurtizán a dam, sice už starších, ale tudíž už zkušenějších, lačnicích po tom poskytnout mu slast na tisíce způsobů, jak je to život již naučil.

On sám, pokud měl možnost, dával přednost spíše nerozkvetlým květinám, téměř ještě poupátkům, mladého věku.

V tu chvíli dívka s očima tmavýma jako podzimní les vypadala neodolatelně, jak si jen mohl přát. Měla bělostnou pleť a hustou kštici černých vlasů, voňavých a tak neuvěřitelně lesklých, až vypadaly jako havraní peří. Pohled na ni byl silným příslibem zatracení, až musel téměř odvrátit zrak.

Měla malá ňadra, zašpičatělé a ztvrdlé bradavky, lačné dotyku jeho silných prstů, nelítostných v poskytování rozkoše.

Pozoroval její mladé, hladké a pěkně tvarované tělo. Přiblížil svá ústa k jejím, sotva se jich dotkl. Pak se jakoby odtáhl, aby se svými ústy dravě vrátil na její, a kousl ji, až začala krváčet. Ochutnal sladkou chuť krve, pak jazykem pronikl do jejích úst, kde jím horlivě třel o její.

„Vezměte si mě, má lásko.“ Giulia byla nedočkavá a to kapitána Corsiniho uspokojovalo ještě více. Tělem mu projela silná vlna vzrušení, v hrudi a v břiše pocítil chladný běs, který ale vzplanul jako hořící led přesně ve chvíli, kdy do ní pronikl.

Její vlhký a hebký poklad ho obepnul ve víru vzrušení.

Giulia ho přijala a téměř omdlela, jak ucítila tlak a slastný pocit, který ji pátil mezi stehny.

Pocítila příval divé směsi bolesti a slasti. Omotala nohy kolem jeho těla a nízkými podpatky sevřela jeho hýždě, tvrdé jak mramor. Chtěla ho znovu. A ještě více.

Nechala ho, aby jeho úd prozkoumal i tu její nejtajnější šterbinu, a užívala si pocit slasti, jak nejvíce mohla. Pak, když vypadal ukojen, sáhla rukou mezi nohy a uchopila velký, pulzující úd a vytáhla ho ze sebe.

Klekla si a lačně si ho vsunula do úst. Když kapitán sténal rozkoší, přestala.

Donutila ho lehnout si na záda a nasedla na něho jako mladá divá Amazonka. On ji popadl za její dokonalé hýždě. Byly malé, pevné a zakulacené jako broskve, planoucí neovladatelnou vášní.

Položila své ruce na jeho, toužila, aby jeho kůže úplně přilnula k její, chtěla s ním splynout, co nejvíce to bylo možné.

Dál se na něm pohybovala v unylém, téměř nesoustředěném, rytmu. Pomalu, ale nelítostně. Kousla se do rtu, prohnula se v zádech a snažila se z kapitánova těla vyždímat pocity do poslední kapky, až se nakonec položila, splavená horkým potem, zatímco on zastřeně chroptěl, až to vypadalo, že se utápí v bouři rozkoše a neřesti.

